

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

SGK TEMEL İŞVEREN YÜKÜMLÜLÜKLERİ REHBERİ

Kayseri
Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü
2017 Mart

Kayıt dışı istihdam, sosyal güvenlik açısından niteliği itibariyle yasal işlerde çalışarak istihdama katılan kişilerin, çalışmalarının gün veya ücret olarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına hiç bildirilmemesi ya da eksik bildirilmesi olarak tanımlanabilir.

Kayıt dışı istihdamın hem işveren, hem işçi hem de Devlet açısından ekonomik ve sosyal boyutuyla birçok olumsuz sonucu olduğu bir gerçektir. Kayıt dışı istihdama neden olan ise birçok etken vardır. Bu etkenlerden bir tanesi de toplumun bazı kesimlerinin sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini yeterince bilmemeleri ve sosyal güvenliğin önemi konusunda yeterli bilinç seviyesine sahip olmamalarıdır.

Sosyal güvenlik, çalışma mevzuatının en karmaşık ve geniş mevzuatı olup, aynı zamanda işveren ve sigortalıları doğrudan ilgilendiren içeriğe sahiptir. Kurumumuzun en önemli paydaşlarından biri olan işverenlerimizce yükümlülüklerin bilinmesi ve yerine getirilmesi ise işverenlerimiz ve sigortalılarımız açısından önem arz etmektedir. Yine yerine getirilmeyen işveren yükümlülükleri dolayısıyla başta idari para cezaları olmak üzere, teşviklerden yararlanamama, yüksek miktarda gecikme cezası ve zammı ödeme gibi yaptırımlarla karşılaşabilmektedir.

İşte işverenlerin bu tarz yaptırımlara muhatap olmaması, kayıtlı istihdama katkıda bulunması, çalışma hayatındaki sosyal taraflarla diyalog mekanizmalarının etkin şekilde işletilmesi adına hazırlanan bu rehberin başta işverenler olmak üzere, işyerindeki uygulayıcılara ve konuyla ilgilenen herkese faydalı olmasını temenni ediyorum.

Hacı Ali HASGÜL
Kayseri Sosyal Güvenlik İl Müdürü

İŞYERİNİN BİLDİRİLMESİ

5510 sayılı Kanununun 11 nci maddesinin üçüncü fıkrası; “İşveren, örneği Kurumca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlüdür. Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini, ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimleri Kuruma yapılmış sayılır. Ticaret sicili memurlukları, kendilerine yapılan bu bildirim en geç on gün içinde Kuruma bildirmek zorundadır”. Hükmüne amirdir.

Yani sigortalı çalıştırmaya başlanılan bir işyerinde, **işyeri bildirgesinin en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte** Kuruma verilmesi gerekmektedir. İşverenler işyeri bildirgesini SGK’ya: e-sigorta yoluyla veya kağıt ortamında veya posta yolu ile gönderebilirler.

İşyerinin faaliyette bulunduğu adresten başka bir ildeki adrese nakledilmesi, sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin başka bir işverene devredilmesi veya intikal etmesi halinde, işyerinin nakledildiği, yeni işverenin işi veya işyerini devraldığı tarihi takip eden **on gün içinde**, işyerinin miras yoluyla intikali halinde ise mirasçıları, ölüm tarihinden itibaren en geç **üç ay içinde**, işyeri bildirgesini Kuruma vermekle yükümlüdür. İşyerinin aynı il sınırları içinde Kurumun diğer bir ünitesinin görev alanına giren başka bir adrese nakledilmesi halinde, adres değişikliğinin yazı ile bildirilmesi yeterlidir.

Aynı işverenin, birden fazla özel ya da ihale konusu iş alması, işyeri kurması veya devir alması yahut kendisine intikal etmesi hâlinde her işyeri için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenir.

İşyeri Bildirgesi Yasal Süresinde Verilmezse Ne Olur?

İşyeri bildirgesi yasal süresi içerisinde verilmediği takdirde,

- I. Kamu idareleri ile bilânço esasına göre defter tutmak zorunda olan işverenler için asgari ücretin üç katı tutarında,
 - II. Diğer defterleri tutmak zorunda olan işverenler için asgari ücretin iki katı tutarında,
 - III. Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için ise bir aylık asgari ücret tutarında,
- idari para cezası uygulanır.

SİGORTALI İŞE GİRİŞ BİLDİRGESİ

- ✓ Sigortalıların **işe başlamadan en az 1 gün önce** sigortalı işe giriş bildirgesinin e-sigorta kanalıyla verilmesi gerekmektedir.
- ✓ İşe Giriş Bildirgesinin elektronik ortamda gönderilmesi zorunludur.

Ancak işveren tarafından sigortalı işe giriş bildirgesi;

- İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacak sigortalılar için, en geç çalışmaya başlatıldığı gün,
- Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçlarına sefer esnasında alınarak çalıştırılanlar ile Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi verilecek işyerlerinde; ilk defa sigortalı çalıştırmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde çalışmaya başlayan sigortalılar için, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren en geç söz konusu bir aylık sürenin dolduğu tarihe kadar,
- Kamu idarelerince istihdam edilen 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre işsizlik sigortasına tabi olmayan sözleşmeli personel ile kamu idarelerince yurt dışı görevde çalışmak üzere işe alınanların, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde, SGK' ya verilmesi halinde, sigortalılık başlangıcından önce bildirilmiş sayılır ve idari para cezası uygulanmaz.

Sigortalı İşe Giriş Bildirgesi Yasal Sürede Verilmezse Ne Olur?

- ✓ Sigortalı işe giriş bildirgesinin yasal süre içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usulüne uygun verilmemesi veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu hâlde anılan ortamda gönderilmemesi halinde her bir sigortalı için aşağıda belirtilen tutarda idari para cezası uygulanır.

İşe Giriş Bildirgesinin İşveren tarafından	Yasal süreyi 30 gün geçtikten sonra verilmesi	1 Asgari Ücret
	30 gün geçmeden önce işverence verilmesi	1/4 Asgari Ücret
Bildirgenin verilmediğinin Kurumca tespit edilmesi halinde		2 Asgari Ücret
Sigortalı işe giriş bildirgesinin verilmediğine ilişkin; mahkemenin karar tarihinden, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarının tespit tarihinden, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi veya belgelerin Kuruma intikal tarihinden itibaren bir yıl içinde tekrarlanması halinde		5 Asgari Ücret

SİGORTALI İŞTEN AYRILIŞ BİLDİRGESİ

- ✓ İşverenler çalıştırdığı sigortalıların işten ayrılması halinde en geç 10 gün içinde e-sigorta kanalıyla SGK' ya bildirmekle yükümlüdür.
- ✓ Sigortalı işten ayrılış bildirgesinin verilmesi gereken yasal sürenin son gününün resmi tatile rastlaması halinde bildirme, resmi tatili izleyen ilk iş günü içinde Kuruma verildiği takdirde süresi içinde verilmiş sayılır.

İşten Ayrılış Bildirgesi Yasal Süresinde Verilmezse Ne Olur?

5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasına 1/8/2009 tarihinden itibaren eklenen (j) bendi ile sigortalı işten ayrılış bildirgesini Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde, anılan ortamda göndermeyenler hakkında bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla **her bir sigortalı için asgari ücretin onda biri** tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

AYLIK PRİM HİZMET BELGESİNİN VERİLMESİ

5510 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanları çalıştıran;

- Özel nitelikteki işyeri işverenleri cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu ayı **izleyen ayın 23'ünde**,
- Resmi nitelikteki işyeri işverenleri ise, cari aya ilişkin olarak düzenleyecekleri asıl, ek veya iptal nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerini, en geç belgenin ilişkin olduğu dönemi izleyen takvim ayının 7'sinde,

saat 23.59'a kadar Elektronik-Sigorta kanalıyla Kuruma göndermek zorundadırlar. Belgenin gönderilmesi gereken sürenin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, aylık prim ve hizmet belgesi, son günü izleyen ilk iş günü saat 23.59'a kadar, Kuruma, e-Sigorta kanalıyla gönderilebilecektir.

- ✓ Aylık prim ve hizmet belgesinin Kuruma e-Sigorta kanalıyla gönderilebilmesi için, işveren veya yetkili kişiler tarafından usulüne uygun olarak doldurulmuş ve imzalanmış e-Sigorta Hizmetleri İnternet Kullanıcı Kodu ve Kullanıcı Şifresi Başvuru Formu ile Kurumun ilgili ünitesine başvurulması ve işveren veya yetkili kişiler tarafından e-Sigorta Sözleşmesinin imzalanması gerekmektedir.
- ✓ Alt işvereni olan işyerlerinde, hem işveren, hem de alt işverenlerin her biri ayrı ayrı başvuruda bulunarak, ayrı ayrı kullanıcı kodu ve kullanıcı şifresi alacaklardır.
- ✓ Ay/dönem içindeki çalışmaları tam olan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılmaksızın (ay/dönemin 28, 29, 30 veya 31 gün geçtiği üzerinde durulmaksızın) 30 gün olarak sisteme girilecektir.
- ✓ Ay/dönemin ilk gününde işe giren ve o ayda tam çalışan sigortalılar hariç, ay/dönem içinde işe giren sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işe giriş tarihleri ve ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır.
- ✓ Ay/dönem içinde işe girişi veya işten çıkışı bulunmayan, çeşitli nedenlerle (istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası gibi) ay/dönemin bazı günlerinde çalışmayan ve çalışmadığı günler için de ücret almayan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları,

İlgili ay/dönemdeki gün sayısından, ücret almaya hak kazanılmamış gün sayısı çıkartılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Örnek - Özel sektöre ait bir işyerinde çalışan (A) sigortalısının, 2016/Şubat ayında 10 gün ücretsiz izinli olduğu ve ayın kalan günlerinin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu ayda 29 gün bulunması ve sigortalının 10 gün eksik çalışmış olması nedeniyle, bahse konu sigortalının 2016/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 19 olacaktır.

Aylık Prim Hizmet Belgesi Yasal Süresinde Verilmezse Ne Olur?

Aylık Prim ve Hizmet Belgesini, Kurumca belirlenen şekilde ve usulde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenler her bir fiil için aşağıda tabloda belirtilen tutarlarda idari para cezasına muhatap olur.

Aylık Prim Hizmet Belgesinin (ASIL) İşverence Verilmesi	Sigortalı Başına 1/5 Asgari Ücret
Aylık Prim Hizmet Belgesinin (EK) İşverence Verilmesi	Sigortalı Başına 1/8 Asgari Ücret
APHB (EK) Kurumca Resen Düzenlenmesi	½ Asgari Ücret
Aylık Prim Hizmet Belgesinin (Ek-Asıl) Mahkeme Kararı, denetim raporu ya da kamu idarelerinden alınan belgeye göre verilmediğinin anlaşılması	2 Asgari Ücret

PRİMLERİN ÖDENMESİ

- ✓ 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalıları çalıştıran işverenler, bir ay içinde çalıştırdıkları sigortalıların prime esas kazançları üzerinden hesaplanacak sigortalı hissesi prim tutarlarını sigortalıların ücretlerinden keserek, kendi hissesine isabet eden prim tutarlarını da bu tutarlara ekleyerek en geç **takip eden ay/dönemin sonuna kadar** Kuruma ödeyeceklerdir.
- ✓ Ödeme süresinin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, prim tutarları, en geç son günü izleyen ilk iş günü içinde Kuruma ödenecektir.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ BİLDİRİLMESİ

Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının iş mevzuatı gereğince

çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda ve sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaylar iş kazası sayılmaktadır.

- ✓ **İş kazasının** sigortalılar bakımından bunları çalıştıran işveren tarafından, o yer yetkili kolluk kuvvetlerine derhal ve Kuruma da en geç **kazadan sonraki üç işgünü içinde**, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu fıkranın (a) bendinde belirtilen süre, iş kazasının işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde, iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren başlar.

Meslek hastalığı ise sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürllülük halleridir.

- ✓ **Meslek hastalığının** sigortalılar bakımından, sigortalının meslek hastalığına tutulduğunu öğrenen veya bu durum kendisine bildirilen işveren tarafından bu durumun **öğrenildiği günden başlayarak üç işgünü içinde**, iş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi ile Kuruma bildirilmesi zorunludur.
- ✓ İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.
- ✓ İş kazasının, yasal süresi içerisinde işveren tarafından Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirim tarihine kadar geçen süre için sigortalıya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, Kurumca işverenden tahsil edilir.
- ✓ Çalışma mevzuatında sağlık raporu alınması gerektiği belirtilen işlerde, böyle bir rapora dayanılmaksızın veya eldeki rapora aykırı olarak bünyecele elverişli olmadığı işte çalıştırılan sigortalının, bu işe girmeden önce var olduğu tespit edilen veya bünyecele elverişli olmadığı işte çalıştırılması sonucu meydana gelen hastalığı nedeniyle, Kurumca sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödeneği işverene ödettilir.
- ✓ Sigortasız çalıştırılan bir işçinin iş kazası geçirmesi halinde, Kurumca yapılan ve ileride yapılması gerekli bulunan her türlü masrafların tutarı ile gelir bağlanırsa bu gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri tutarı, sorumluluk halleri aranmaksızın, işverene ayrıca ödettilir.

KAYIT VE BELGELERİN İBRAZİ

İşveren, işyeri sahipleri; işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak ve Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde **onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır**.

İşyeri kayıt ve belgelerini Kurumca yapılan yazılı ihtarla rağmen onbeş gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak yerine getirmeyen işverenlere aşağıdaki tutarlarda idari para cezası uygulanır.

Bilânço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar	12 Asgari Ücret
Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar	6 Asgari Ücret
Defter tutmakla yükümlü değil iseler	3 Asgari Ücret